

YU ISSN 0351 — 7926

**G O D I Š N J A K
G R A D S K O G
M U Z E J A
V A R A Ž D I N**

broj 7

V A R A Ž D I N 1 9 8 5.

Uredništvo:

Antica Bregović, Marina Šimek, Ljerka Šimunić, Jasna Tomičić

Za nakladnika:

Jasna Tomičić

**U povodu 40-godišnjice oslobođenja zemlje i 60-godišnjice postojanja
Gradskog muzeja Varaždin**

Pokroviteljstvo:

CONING Varaždin

CROATIA ZO osiguranja Zagreb — filijala Varaždin

NIŠRO »Varaždin«, Varaždin

OSIZ za obrazovanje radnika za samoupravljanje Varaždin

PPK KOKA Varaždin

PTT saobraćaj Varaždin — OUR TELEKOMUNIKACIJE

SIZ u oblasti kulture općine Varaždin

VAMA Varaždin — RZ ZAJEDNIČKI POSLOVI

VARKOM Varaždin

VARTILEN Varaždin

Lektura i prijevod:

Bosiljka Paska (hrvatski)

Zoran Dučakijević, Mirko Malez (engleski)

Doris Baričević, Ladislav Šaban, Silvija Šamarija i Marina Šimek (njemački)

Godišnjak je tiskan u 1000 primjeraka

Tisak: NIŠRO »Varaždin«, Varaždin

S A D R Ź A J

Jasna Tomičić, Gradski muzej Varaždin Šezdeset godina Gradskog muzeja Varaždin Sechzig Jahre Stadtmuseum Varaždin	5
Mirko Malez, Zavod za paleontologiju i geologiju kvartara istraživačkog centra JAZU Spilja Vindija kao kultno mjesto neandertalaca The Vindia cave as a cult place of a neanderthal man	31
Marina Šimek, Gradski muzej Varaždin Kameni Vrh Kameni Vrh	49
Josip Crnički, Rudarsko geološko naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, OOUR Studij geotehnike Varaždin Petrografski opis artefakata s nalazišta Kameni Vrh kod Lepoglave Petrographische Beschreibung der Artefakte der Fundstelle Ka- meni Vrh bei Lepoglava	81
Željko Tomičić, Muzej Međimurja Čakovec Osvrt na jedan skupni nalaz antičkog novca iz Međimurja . . . Rückblick auf einen Gruppenfund Antiken Geldes aus Međimu- rje	87
Gustav Piasek, Medicinski centar Varaždin Nekoliko podataka o komunalnim, sanitarnim i socijalnim prili- kama Varaždina u drugoj polovici XVIII stoljeća Einige Angaben über die Kommunalen, Sanitaren und sozialen Verhältnisse in Varaždin in der zweiten Hälfte des 18. Jhd.	97
Stjepan Hajduk, Zavičajni muzej Varaždinskih Toplica Prilog istraživanju povijesti pučkog školstva u Varaždinskoj žu- paniji Beitrag zur Untersuchung der Geschichte des Volksschulwesens in der Varaždiner Gespanschaft	107
Ivanka Štager, Gradski muzej Varaždin Tarifni pokreti i štrajkovi radnika u Varaždinu 1919—1929. go- dine Tarifbewegungen der Arbeiterstreiks in Varaždin von 1919 bis 1929	121
Miroslav Klemm, Gradski muzej Varaždin Zbirka pečatnjaka Gradskog muzeja Varaždin Eine Petschaftssammlung des Museums der Stadt Varaždin	133

Doris Baričević, Arhiv za likovne umjetnosti JAZU	
Kameni spomenik sv. Ivana Nepomuka pred varaždinskim Starim gradom	151
Eine steinerne Statue des hl. Johannes von Nepomuk vor der alten Burg in Varaždin	
Ladislav Šaban, Zagreb	
Dva Josipa Pape posljednji graditelji orgulja u Varaždinu	161
Zwei namens Josef Papa, die letzten Orgelbauer in Varaždin	
Tihomil Stahuljak, Filozofski fakultet Zagreb	
Pustolovine jednog ljubitelja stare odjeće i nošnje u poslijeratnome Varaždinu	177
Die Abenteuer eines Liebhabers alter Bekleidung und Trachten in Varaždin nach dem Kriege	
Ljerka Albus, Gradski muzej Varaždin	
Narodna nošnja varaždinskog kraja	191
Die Volkstracht der varaždiner Gegend	
Marijan Kraš, Varaždin	
Bednjunsko ženidbo — Bednjanska svadba	207
Die Hochzeit von Bednja	
Antica Bregović, Gradski muzej Varaždin	
Zbirka Carabida Entomološkog odjela Gradskog muzeja Varaždin	221
Sammlung Carabidae der Entomologischen Abteilung des Stadtmuseums Varaždin	

ZBIRKA PEČATNJAKA GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN

Među brojnim zbirkama Kulturnopovijesnog odjela Gradskog muzeja Varaždin nalazi se i manja grupa naoko neatraktivnih predmeta, pedeset i tri pečatnjaka od srebra, željeza, bronce, mjedi i stakla, kojima su se u prošlim stoljećima ovjeravale različite isprave u gradu Varaždinu i na teritoriju sjeverne Hrvatske. Po svom povijesnom značenju i kvaliteti izvedbe neki među njima spadaju u najvrednije eksponate cjelokupne muzejske zbirke. Nastali su i korišteni u vremenu od druge polovice petnaestog stoljeća do prve četvrtine našeg vijeka. Od neprocjenjive su vrijednosti za proučavanje povijesti Varaždina i izuzetni dokumenti o društvenoj i kulturnoj prošlosti ovog grada.

Pečatnjaci su naprave kojima se otiskuju pečati, otisci oblika graviranih na pečatnjacima. Sastoje se od pločice, kamene, staklene, ili metalne na koju je pričvršćen držak koji može biti od različitih materijala, ponekad i plemenitih. Njima se otiskuju pečati, najčešće u vosku, pečatnom vosku, kovinama i oblatnama. Za otiske od kovine, najčešće olova, izuzetno zlata, upotrebljavale su se posebne naprave u obliku kliješta koja su na krakovima imale dvije pločice s graviranim likovima za prednju i stražnju stranu pečata. Pečatnjaci su se izrađivali u različitim oblicima i veličinama, zavisno o namjeni.

Nauku o razvitku, izradi i korištenju pečatnjaka i pečata nazivamo sfragistikom, prema grčkoj riječi »sfragis«, pečat. Povezana je s drugim pomoćnim povijesnim znanostima, heraldikom, diplomatikom i genealogijom, a srodna je i s numizmatikom.

Izrada i korištenje pečatnjaka za otiskivanje pečata poznato je bilo već u antici. Grci su znanje o tome primili od orijentalnih naroda. To su kasnije preuzeli Rimljani koji su posebno razvili oblik pečatnog prstena, a taj pak su od njih preuzeli germanski narodi od kojih se upotreba pečatnog prstena proširila na sve narode srednje i zapadne Evrope. Svoju najveću vrijednost pečatnjaci i njima otisnuti pečati dobivaju upotrebom na pergamentskim ispravama, već u šestom stoljeću, potvrđujući njihovu pravovjernost. Kasnije, od osmog stoljeća, upotreba pečatnjaka i pečaćenje isprava postaju općeniti znakovi ovjere dokumenata vladara i papa. U slijedećim stoljećima pečatnjake izrađuju i njima pečate svoje isprave crkveni dostojanstvenici, plemstvo, gradovi, općine te udruženja. Od četrnaestog stoljeća otiskivanje pečata pečatnjacima postaje općenit način potvrđivanja javnih i privatnih poslova za sve fizičke i pravne osobe. Na nekim područjima društvenog života pečatnjaci i pečati u suvremenim formama upotrebljavaju se i danas.

O postojanju i pečatnjaka i pečačenju u našim zemljama svjedoče sačuvani pečati na starim ispravama. Među najstarijima su pečat kralja Petra Krešimira iz 1070. godine i banova Slavonije: Opoja i Henrika iz 1235. i 1267. godine. Najstariji do sada poznati pečati gradova su pečati Senja i Raba. Najstariji poznati pečati crkvenih dostojanstvenika potječu iz 13. stoljeća. Tijekom srednjeg vijeka i kasnije pečatnjake koriste gradovi, pripadnici visokog i nižeg plemstva, visoko i niže svećenstvo, razne crkvene bratovštine i samostani, sveučilišne i školske ustanove, cehovi i građani.

Unatoč množini različitih pečatnjaka koji su se tijekom prošlih stoljeća upotrebljavali na našem tlu, ostao ih je sačuvan samo manji dio jer su se nakon smrti vlasnika, ili prestanka postojanja ustanove, uništavali, najčešće lomljenjem, ili rezanjem oštih rezova u pečatnu plohu da bi se onemogućila kasnija zloupotreba. Pečatnjaci koji su se koristili u obiteljima često su prelazili s očeva na sinove, a uništavali su se nakon smrti zadnjeg člana obitelji. U vrijeme korištenja pečatnjaci su se pomno čuvali, a nekada je ta dužnost povjeravana i visokim državnim činovnicima. Veoma se pazilo na eventualno krivotvorenje, krađu, ili gubljenje pečatnjaka. Tada bi se sve isprave s pečatom otisnutim s krivotvorenim ili ukradenim pečatnjakom proglasile nevažećim i ponovo bi se za njih izrađivao nov pečatnjak i otiskivao nov pečat. Krivotvorenje se kažnjavalo čak i smrću.

Zbirka pečatnjaka Gradskog muzeja Varaždin nije brojna. Sadrži tek pedeset i tri predmeta. Ipak, po svojoj dokumentarnoj i umjetničkoj vrijednosti ona zaslužuje posebnu pažnju. Predmete možemo svrstati u nekoliko skupina. To su: pečatnjak grada Varaždina, bratovštine Tijela Kristovog, pečatnjaci obrazovnih ustanova, cehova i cehovskih majstora, trgovačkih udruženja, javnih i vojnih ustanova, crkvenih dostojanstvenika, obitelji i raznih privatnih osoba.

Pečatnjaci

Veliki pečatnjak grada Varaždina

Varaždin, druga polovica 15. stoljeća.

Okrugao, u sredini pečatnog polja grb grada: na štitu s tri vodoravne grede četvrtasta kula s vratima i tri prozora i visokim krovom s četiri tornjića, lijevo od kule polumjesec, desno šesterokračna zvijezda, nad štitom raskrsljeni anđeo, uokolo natpis obrubljen linijom bisera: SIGILLVM MAIVS CIVITATIS WARASDIENSIS. Na poledini drška izrađena na proboj u obliku biljne vitice, pričvršćena šarkom.

Srebro, promjer 6 cm.

Pečatnjak bratovštine Tijela Kristovog u Varaždinu

Varaždin, 1484. godine.

Šiljato ovalan, u sredini pečatnog polja polulik Krista, sa strana dva anđela, iznad tri šestokračne zvijezde, uokolo između dvije linije natpis: ORA PRO NOBIS 1484. Držak željezni, osmerostrani s ukrasnim prstenom.

Mjed, promjer 4,5 cm, visina 8,3 cm.

Pečatnjak kovačkog ceha u Varaždinu

Varaždin, 1619. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja na štitu oklopljena ruka s čekićem, potkova i šestar, između dvije trake natpis: SIGILVM · M · FABRORUM · VARASDIENSI 1619. Držak željezni, valjkast, sliven s pločicom.

Olovo, promjer 3 cm, visina 5 cm.

Pečatnjak pekarskog ceha u Varaždinu

Varaždin, 1697. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja dva uspravljena lava drže perez i roščić, iznad Marija s Kristom na polumjesecu, krune je dva anđela, sa strana godina 1697., uokolo između dvije trake natpis: INSIGILL : DES : ERPAREN : HANDBERCH : DER : PRODPÖKHE : IN : WARASIN. Držak željezni, osmerostran, sliven s pločicom.

Olovo, promjer 4,2 cm, visina 11,5 cm.

Pečatnjak bačvarskog ceha u Varaždinu

Varaždin, 1809. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja dva uspravljena lava pokraj bačve, nad bačvom šestar i krana, uokolo natpis: SI : DES : ERSAMEN : FAS : PINTER : HANDWERK 1809. Držak je željezni, osmerostrani, pričvršćen na pločicu.

Mjed, promjer 3,3 cm, visina 8,5 cm.

Pečatnjak kolarskog ceha u Varaždinu

Okrugao, u sredini pečatnog polja kotač s osam žbica, sa strana dva uspravljena lava, iznad lemeš pluga, između dvije trake natpis: SIGILLUM M ROTARIS WARASDINENSI 1820., obrubljen trakom bisera. Na plaštu, između dvije ukrasne trake natpis: Z. V. CZECH MESTER MARKO BESBIR. Držak sliven s pečatnom plohom, valjkast, slomljen.

Mjed, promjer 3 cm, visina 5,5 cm.

Pečatnjak čizmarskog ceha u Varaždinu

Varaždin, prva polovica 19. stoljeća.

Okrugao, u sredini pečatnog polja čizmica savijenog vrha probijena strijelicom, nad njom šesterokračna zvijezda, uokolo između dvije trake natpis: SI · EI · ER · HA · DE · SCHVMACHER · ZV · WARASIN. Držak je željezni, sliven s pločicom, osmerostran s ukrasnim prstenom.

Mjed, promjer 2,7 cm, visina 7 cm.

Pečatnjak mlinarskog ceha u Varaždinu

Varaždin, prva polovica 19. stoljeća.

Okrugao, u sredini pečatnog polja na štitu mlinski kotač, iznad sveti Nikola s pastoralom, uokolo između dvije trake natpis: S * CEHAE * MOLITORVM * MAG * CIV. Držak željezni, osmerostrani, spojen s pečatnom pločicom.

Mjed, promjer 2,6 cm, visina 9,7 cm.

Pečatnjak varaždinskog mlinarskog ceha u Varaždinu

Varaždin, sredina 19. stoljeća.

Okrugao, u sredini pečatnog polja na štitu mlinski kotač, iznad sveti Nikola s pastoralom, uokolo između dvije trake natpis: S * CEHAE * MOLITORVM * MAG * CIV. Držak drveni, profiliran.

Mjed, promjer 3,5 cm, visina 10 cm.

Pečatnjak tkalačkog ceha u Varaždinu

Varaždin, sredina 19. stoljeća.

Okrugao, u sredini pečatnog polja štit koji drži anđeo, na štitu tri čunjka, uokolo natpis: PEČAT CEHA TKALEČKOG U VARAŠDINU. Držak drveni, profiliran.

Mjed, promjer 3,3 cm, visina 10 cm.

Pečatnjak mesarskog ceha u Varaždinu

Varaždin, 1858. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja štit podijeljen okomito na dva polja, u gornjem polju mesarske sjekire, nož i brus, u donjem vol, nad štitom kruna, sa strana dva uspravljena lava, uokolo natpis obrubljen linijom bisera: FLEISCHAUER INNUNG IN WARASDIN 1858. Držak sliven s pečatnom plohom, osmerostran s ukrasnim prstenom.

Mjed, promjer 3,4 cm, visina 7,5 cm.

Pečatnjak čizmarske zadruge u Varaždinu

Varaždin, 1877. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja stojeća čizma, ispod godina 1877., uokolo natpis: PEČAT ZADRUGE ČIZMARKE U VARAŠDINU. Držak drveni, profiliran.

Mjed, promjer 3,3 cm, visina 10,5 cm.

Pečatnjak trgovačkog udruženja u Đurđevcu

Đurđevac, 1773. godine.

Ovalan, u sredini pečatnog polja na štitu bik, nad štitom kruna, uokolo između dvije trake natpis: HANDWERCKS INSIEGEL IN ST GEORGEN 1773. Držak željezni, osmerostrani s ukrasnim prstenom, sliven s pločicom. Bronca, promjer 3 cm, visina 9,3 cm.

Pečatnjak privilegiranog trgovačkog staleža u Varaždinu

Varaždin, 1811. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja u štitu sveti Nikola s pastoralom, iza štita sidro sa završetkom u obliku kutne petlje, uokolo natpis: SIGIL DES KÖNIGL. PRIV. HANDELSTANDES IN VARASDIN 1811. Držak željezni s ukrasnim prstenom, osmerostran, sliven s pečatnom plohom.

Željezo, promjer 3,8 cm, visina 11 cm.

Pečatnjak prve hrvatske štedionice u Đurđevcu

Đurđevac, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u sredini pečatnog polja sveti Marko evanđelista, uokolo između dvije trake natpis: PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA · PODRUŽNICA GJUR-GJEVAC. Držak nedostaje.

Mjed, promjer 3,7 cm, visina 4,5 cm.

Pečatnjak neidentificiranog tesarskog majstora s monogramom

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju blanja, kutomjer i šestar, sa strana inicijali D. i I., uokolo vijenac lišća. Držak mjeden, osmerostran.

Mjed, promjer 2,4 cm, visina 4,8 cm.

Pečatnjak zidarskog majstora Antuna Pusta

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju ukršteni zidarski čekić i pljeska, iznad šestar, sa strana inicijali A. i P., uokolo vijenac lišća. Držak mjeden, osmerostran, sliven s pločicom.

Mjed, promjer 2,7 cm, visina 6,2 cm.

Pečatnjak neidentificiranog mlinarskog majstora s monogramom

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju mlinsko kolo, iznad šestar, ispod dvije spojene grančice, sa strana inicijali St. i R., uokolo linija bisera. Držak je mjeden, četverostran s otvorom za vješanje, sliven s pločicom.

Mjed, promjer 2,4 cm, visina 3,7 cm.

Pečatnjak neidentificiranog čizmarskog majstora s monogramom

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju stojeća čizmica nadvišena krunom, sa strana je drže dva uspravljena lava, iznad inicijali K. i T., uokolo ukrasna linija. Držak mjeden, plosnat s otvorom za vješanje, sliven s pločicom.

Mjed, promjer 2,4 cm, visina 3,4 cm.

Pečatnjak neidentificiranog mesarskog majstora s monogramom

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju ovalni položeni medaljon s inicijalima I. i Z., iznad volovska glava, nad njom ukrštene mesarske sjekire, sa strana brus i nož. Držak u obliku stilizirane vitice, izrađen na proboj, s ukrasnom palmetom, lotan na pločicu.

Srebro, promjer 2,4 cm, visina 3,2 cm.

Pečatnjak gimnazije u Varaždinu

Varaždin, 1778. godine.

Okrugao, u sredini pečatnog polja u štitu dvije žene u dugačkim haljinama koje se drže za ruke, lijeva u slobodnoj ruci drži globus, a desna koplje,

desnoj nad glavom zvijezda, pod štitom godina 1778., iznad vijenac lišća, sa strana nakit, unutar dvostruke ukrasne trake bisera natpis: SIGILLUM * GYMNASII * VARASDINENSIS. Na vanjskom plaštu pločice je natpis: DORNIG * AGRAM. Držak željezni, ovalni s otvorom za vješanje, sliven s pločicom.

Željezo, promjer 3,3 cm, visina 5,6 cm.

Pečatnjak prefektуре kolegija Družbe Isusove u Zagrebu

Zagreb, 18. stoljeće.

Ovalan, u sredini pečatnog polja otvorena knjiga, nad njom monogram I H S i križ, uokolo između dvije trake natpis: PRAEF · ALT · SCHOL · COLL · ZAGREB · SOC · IESV. Držak slomljen.

Željezo, promjer 3 cm, visina 3 cm.

Pečatnjak trgovačke učionice u Varaždinu

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Okrugao, u pečatnom polju dvije vitice, uokolo natpis: VARAŽDINSKA UČI-ONA, po sredini natpis: TRGOVAČKA. Držak nedostaje.

Mjed, promjer 3,2 cm, visina 4 cm.

Pečatnjak suda druge banske regimente

Hrvatska, kraj 19. stoljeća.

Ovalan, u sredini pečatnog polja grb austrijske carevine: raskriljeni dvoglavi orao u desnoj pandži drži mač i žezlo, u lijevoj zemaljsku jabuku s križićem na vrhu, orao na prsima nosi štit okomito razdijeljen stupom po sredini, u desnom polju uspravljeni okrunjeni lav, u lijevom kosa greda na kojoj su tri raskriljene ptice jedna iznad druge, nad glavama orla carska kruna, uokolo natpis: K. : K. : 2tes BANAL GR : REGIMENTS GERICHT N° 11. Držak je željezni, osmerostrani s tri ukrasna prstena, pričvršćen na pločicu.

Mjed, promjer 3,5 cm, visina 10,5 cm.

Pečatnjak intendanture korpusa druge carske divizije

Hrvatska, kraj 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju grb austrijske carevine: raskriljeni dvoglavi orao u desnoj pandži drži mač i žezlo, u lijevoj zemaljsku jabuku s križićem na vrhu, orao na prsima nosi štit okomito razdijeljen stupom po sredini, u desnom polju uspravljeni krunjeni lav, u lijevom kosa greda na kojoj su tri raskriljene ptice jedna iznad druge, nad glavama orla carska kruna, uokolo natpis: K. · K. · M · FUHRW · LANDES BESCHELLER CORPS DIVISION N° 2. Držak željezni, osmerostrani s ukrasnim prstenom, pričvršćen na pločicu.

Mjed, promjer 3,7 cm, visina 9 cm.

Pečatnjak poreznog ureda u Varaždinu

Varaždin, kraj 19. stoljeća

Ovalan, u pečatnom polju austrijski carski grb: raskriljeni dvoglavi orao u desnoj pandži drži mač i žezlo, u lijevoj zemaljsku jabuku s križićem na vrhu,

orao na prsima nosi štit okomito razdijeljen stupom po sredini, u desnom polju je uspravljeni okrunjeni lav, u lijevom kosa greda na kojoj su tri raskriljene ptice jedna iznad druge, nad glavama orla carska kruna, uokolo natpis: K. K. STEUERAMT IN WARASDIN / C. K. POREZOVNI URED U VARAŽDINU. Držak željezni, profilirani, drveni dio nedostaje, sliven s pločicom.

Željezo, promjer 4 cm, visina 8 cm.

Pečatnjak računovodstva financijskog ravnateljstva u Varaždinu

Varaždin, kraj 19. stoljeća.

Ovalan, u središtu pečatnog polja štit nadvišen ugarskom krunom, podijeljen na dva polja s grbovima Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, u srcu štita ugarski grb, uokolo natpis: RAČUNOVODSTVO PRIDJELJENO KR. FINANC. RAVNATELJSTVU U VARAŽDINU. Držak drveni, profiliran.

Mjed, promjer 3,7 cm, visina 11,2 cm.

Pečatnjak blagajne građanske čete u Varaždinu

Varaždin, kraj 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju natpis: KÖ: SANCTIONIRT BÜRGER GRENADIR UNTERSTUTZUNGS CASSA IN WARASDIN, uokolo linija bisera. Držak drveni, profiliran.

Mjed, promjer 3,7 cm, visina 11,5 cm.

Pečatnjak poglavarstva u Varaždinu

Varaždin, prva četvrtina 20. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju natpis: POGLAVARSTVO U VARAŽDINU KAO SUD, uokolo traka bisera. Držak nedostaje.

Mjed, promjer 3,6 cm, visina 4,5 cm.

Pečatnjak sirotinskog povjerenstva u Varaždinu

Varaždin, prva četvrtina 20. stoljeća.

Ovalan, u sredini pečatnog polja gradski grb: u štitu četvrtasta kula, sa strana šestokračna zvijezda i polumjesec, nad štitom anđeo, uokolo natpis: GRADSKO SIROTINJSKO POVJERENSTVO U VARAŽDINU. Držak nedostaje.

Mjed, promjer 3,9 cm, visina 5 cm.

Pečatnjak biskupa Bačića

Hrvatska, prva polovina 19. stoljeća.

Okrugao, u pečatnom polju grb: u štitu koso postavljena greda na kojoj su tri polumjeseca jedan iznad drugoga, iznad grede i ispod po tri raskropljene ptice, jedna iznad druge, nad štitom kaciga i plašt, nad kacigom uspravljeni pas vrata probijenog strelicom, iznad biskupski šešir sa po šest resa sa svake strane, uokolo vijenac lišća. Držak željezni, osmerostrani.

Željezo, promjer 4,7 cm, visina 12,7 cm.

Pečatnjak Ivana Kukuljevića Sakcinskog

Vjerojatno Zagreb, sredina 19. stoljeća.

Četvrtast sa zaobljenim uglovima, u pečatnom polju grb: štit podijeljen na četvero, u štitu dijagonalno dvije ptice i šestokračna zvijezda na gredi, nad štitom kruna, uokolo okvir. Ručka koštana, valjkasta.

Željezo, promjer 1,5 fcm, visina 6 cm.

Pečatnjak Ivana Kukuljevića Sakcinskog

Vjerojatno Zagreb, sredina 19. stoljeća.

Četvrtast sa zaobljenim uglovima, u pečatnom polju monogram: I. K. S. unutar okvira. Držak drven profiliran s ukrasnim prstenom.

Željezo, promjer 2 cm, visina 9 cm.

Pečatnjak Mihaela Danijela Jacominija

Varaždin, sredina 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju monogram: M. D., ispod natpis: JACOMINI. Držak nedostaje.

Mjed, promjer 2,4 cm, visina 2,3 cm.

Senioratski pečatnjak obitelji Erdődy

Varaždin, druga polovica 19. stoljeća.

Ovalan, u pečatnom polju erdedijevski grb: u ovalnom štitu kotač nad kojim je uspravljeni jelen, nad štitom kruna, sa strana nakit, uokolo u dva reda natpis: SIGILLUM : DOMINALE : HAEREDITARII : SENIORATUS : ARCIS : CIVITATISQUE : VARASDINENSIS : CAPETANEATUS, uokolo linija bisera. Držak nedostaje.

Mjed, promjer 5 cm, visina 5,3 cm.

Pečatnjak s monogramom neidentificiran

Hrvatska, možda Varaždin, 19. stoljeće.

Četvrtast sa zaobljenim uglovima, u pečatnom polju monogram: A. D. Držak nedostaje.

Željezo, promjer 1,7 cm.

Pečatnjak s monogramom neidentificiran

Hrvatska, možda Varaždin, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju monogram: C. T. H. Držak željezni, osmerostran. Željezo, promjer 2,4 cm, visina 7,3 cm.

Pečatnjak s monogramom neidentificiran

Hrvatska, možda Varaždin, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju obelisk od cigle iza kojeg je stablo, na njega uspravno postavljen naslonjen ovalni medaljon s monogramom: M. A., na medaljonu stoji sova vrata probijenog strelicom, uokolo linija malih polumjeseca. Držak željezni, osmerostrani s ukrasnim prstenom, sliven s pločicom.

Željezo, promjer 2,7 cm, visina 5,6 cm.

Pečatnjak s monogramom neidentificiran

Hrvatska, možda Varaždin, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju muškarac s kopljem u lijevoj ruci, desnom pridržava štit koji stoji na tlu, na štitu monogram: O. A., nad štitom kaciga.

Držak željezni, osmerostrani, sliven s pločicom.

Željezo, promjer 2,7 cm, visina 4,9 cm.

Pečatnjak s monogramom neidentificiran

Hrvatska, možda Varaždin, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju štit koji pridržava raskriljeni orao, na štitu monogram: V. J. Držak mjeden, četverostran s otvorom za vješanje, sliven s pločicom.

Mjed, promjer 2 cm, visina 4,5 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: na velikom štitu s četiri volovske glave dva manja, jedan na drugom, srednji podijeljen u četiri polja s dijagonalno postavljenim raskriljenim dvoglavi orlom i kolima s četiri kotača, u srcu štita raskriljeni orao. Nakit: kaciga s krunom iz koje raste dvoglavi raskriljeni orao, sa strana dvije kacige s perjanicama, plašt vitičast, uokolo lisnati vijenac s četiri rozete. Držak željezni, osmerostrani s ukrasnim prstenom, pričvršćen na pločicu.

Olovo, promjer 4 cm, visina 10,5 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: štit podjeljen na četvero, u štitu pola raskriljenog orla, raskriljeni orao, uspravljeni lav i kula, u srcu štita razdijeljena grana. Nakit: dvije kacige s perjanicama, plašt vitičast. Držak željezni, osmerostrani, pričvršćen na pločicu.

Olovo, promjer 2,3 cm, visina 7,5 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: štit koji drže dva uspravljena lava vodoravno podijeljen, gornje polje okomito razdijeljeno, desno sidro, lijevo dva ukrštena čekića, u donjem polju riba. Nakit: tri kacige, nad središnjom dvoglavi raskriljeni orao, lijevo muškarac do pojasa s čekićem u lijevoj ruci, desno perjanica. Držak drven, profiliran.

Željezo, promjer 2,4 cm, visina 9,7 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: u štitu raskoljeni dvoglavi orao i kruna. Nakit: kaciga s perjanicom, plašt kacige vitičast. Držak višestran, od stakla, zaobljenog brušenog vrha, sliven s pločicom.

Staklo, promjer 2,3 cm, visina 6,6 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: u štitu uspravljeni lav, u lijevoj šapi drži glavu Turčina, u desnoj sablju nad kojom je šesterokračna zvijezda. Nakit: kaciga s krunom iz koje raste isti lav kao u štitu, plašt kacige vitičast. Držak mjedeni, osmerostran s otvorom za vješanje.

Mjed, promjer 2,4 cm, visina 5 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: u štitu kruna na kojoj sjedi ptica s prstenom u kljunu. Nakit: kaciga nadvišena perjanicom, plašt kacige vitičast. Držak željezni, osmerostran s ukrasnim prstenom, sliven s pločicom.

Željezo, promjer 3 cm, visina 6,5 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Okrugao, u pečatnom polju grb: ovalni medaljon s uspravljenim lavom koji u desnoj šapi drži sablju, nad medaljonom kruna, plašt vitičast, uokolo vijenac lišća.

Željezo, promjer 5,5 cm, visina 1,3 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Okrugao, u pečatnom polju grb: štit nadvišen krunom, u štitu uspravljeni muškarac, u desnoj ruci drži obruč, lijevo šestokračna zvijezda.

Željezo, promjer 2,6 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Četvrtast s dva jednaka grba različite veličine, u četvrtastom okviru skošenih uglova grb: štit podjeljen valovitom gredom dijagonalno, u štitu polumjesec i dvije zvijezde i ruka sa sabljom. Nakit: kruna iz koje raste ruka sa sabljom na koju je nabodena glava Turčina.

Željezo, veličina 6,5 x 5,5 x 5,5 cm.

Pečatnjak neidentificiran

Hrvatska, 19. stoljeće.

Ovalan, u pečatnom polju grb: štit s križem, preko njega kutomjer i šestar. Nakit: kaciga s krunom, plašt nedostaje vitičast. Držak nedostaje, samo šiljak za nasad.

Mjed, promjer 4,8 cm, visina 4,8 cm.

Najvredniji i najljepši u muzejskoj zbirci je Veliki pečatnjak grada Varaždina. Izrađen je od srebra. U njegovom je polju grb grada, anđeo koji pridržava štit u kojem je preko vodoravnih greda četverostrani gotički toranj sa šiljatim krovom flankiran polumjesecom i šesterokračnom zvijezdom,

a uokolo je latinski pisani natpis: SIGILLVM MAIVS CIVITATIS WARASDI-ENSIS. Taj grb potvrdio je varaždinskim građanima hrvatsko-ugarski kralj Matija Korvin 1464. godine u Budimu napominjući u povelji da je ovakav grb već od ranije u upotrebi dozvolom prijašnjih vladara, njegovih prethodnika. Prikaz gradskog tornja u grbu, simbola gradskih utvrda, svrstava ovaj grb u grupu tzv. »Mauersigela«.¹ Može se smatrati gotovo pravilom da evropski gradovi tijekom srednjeg vijeka dobivaju od vladara slobostine u času kada imaju izgrađene fortifikacije kojima mogu braniti dobivene privilegije. Na grbovima se tada javljaju kule sa zidinama, gradska vrata, ili samo toranj kao simboli utvrđenog grada. Tako i varaždinski gradski grb pripada ovom tipu.

Pečatnjakom od srebra s prikazom varaždinskog grba, nastalim u drugoj polovici 15. stoljeća, pečatile su se samo najvažnije gradske isprave. Vjerojatno je istovremeno postojao i još jedan pečatnjak manjeg formata, izrađen od neplemenitog materijala, koji je služio za svakodnevnu upotrebu. Ako je postojao, zasigurno je i on nosio grb grada.

Poznat je dokumenat² na kojem se nalazi pečat izrađen od voska u kojem je otisnut jedan još stariji varoški grb. Na njemu je gradski toranj³ kojemu su sa strana polumjesec i zvijezda, omeđen natpisom.⁴ Iako je dokumenat iz 1424. godine, očigledno je da je grb po svojoj formi stariji, vjerojatno još iz prve polovice 14. stoljeća, što potvrđuje Korvinovu napomenu u privilegiju datom Varaždincima da je grb koji im on iznova potvrđuje u upotrebi »ab antiquo«. Na žalost, pečatnjak nije sačuvan.

Starinom i kvalitetom izvedbe ističe se i pečatnjak bratovštine Tijela Kristovog⁵ iz godine 1484. U šiljato ovalnom polju je polulik Krista kojemu su sa strana dva anđela, a uokolo je gotičkim pismenima latinski pisani natpis: ORA PRO NOBIS i godina 1484.

Ovaj lijepi pečatnjak pripadao je bratovštini koju su osnovali varaždinski mesari, a vezana je bila uz župnu crkvu svetog Nikole u Varaždinu. Ta je bratovština djelovala od 15. stoljeća okupljajući članove mesarskog ceha i njihovih obitelji. Vrlo je vjerojatno da je bratovština tijela Kristovog, kao vjerska organizacija koja je okupljala ljude istog zanimanja, postojala ranije nego li su se oni na principima zajedničke struke udružili u ceh, posve određenu strukovnu instituciju.

Postojanje i djelovanje ovako značajne organizacije koja je imala veliku važnost u životu utjecajne grupe ljudi, varaždinskih mesara, koji su u gradu uživali velik ugled i neosporno bili među značajnim činiocima njegovog privrednog života, zahtijevalo je i sasvim određena obilježja njenog egzistiranja u gradu Varaždinu. Stoga su varaždinski mesari, članovi bratovštine, dali izraditi i ovaj pečatnjak kojim su u srednjem vijeku ovjeravali svoje pravne dokumente vezane uz djelovanje ove institucije.

* Fotografije snimio Miroslav Klemm

1. Mira Ilijanić, Nekoliko riječi o varaždinskom gradskom tornju, Bulletin VII odjela za likovne umjetnosti JAZU, trobroj 1—3, Zagreb, 1967—1974.

2. Dokumenat se nalazi u Haus, Hof und Staatarchivu u Beču. Na njemu su tri pečata, dva manja i jedan veći. U tom većem je otisnut varaždinski varoški grb.

3. Na ovom pečatu varaždinski gradski toranj prikazan je kao šesterostrana slobodno lebdeća kula s jednim vratima koja ima šesterostrani šiljati krov nadvišen jabukom.

4. Natpis na ovom starijem grbu glasi: S CIVITATIS DE VARASD. Omeđen je dvjema linijama biserja.

5. Krešimir Filić, Varaždinski mesarski ceh, str. 16, Varaždin 1968.

Nije nam poznato koliko dugo vremena se ovaj pečatnjak upotrebljavao jer su veoma rijetki pisani dokumenti iz ranijih vremena postojanja bra-tovštine. To da se sam pečatnjak u Varaždinu sačuvao do naših dana, svje-doći o tome da je brižljivo čuvan i da je vjerojatno dugo korišten.

Veoma je zanimljiv pečatnjak ceha pekara u Varaždinu iz 1679. godine kojemu su u polju prikazani lavovi koji drže u šapama pekarske proizvode, nad njima na polumjesecu nad oblacima lebdi Bogorodica s Kristom u na-ručju, a krune je dva anđela. Uokolo je natpis obrubljen vijencem lišća: INSIGLL : DES : ERPAREN : HANDBERCH : DER : PRODPOKHE : IN : WARASIN.

Kao i većina drugih cehovskih pečatnjaka i ovaj nosi na sebi simbole značajne za djelovanje ceha, pekarske izrađevine, perec i roščić, te lik zaštit-nika ovog obrtničkog udruženja, djevicu Mariju. Taj je pečatnjak među najljepše oblikovanim primjercima muzejske zbirke. Mnogi detalji skladno su komponirani u cjelinu, rezani s finim osjećajem za proporcije i red ve-ličina. U izvedbi se osjeća ruka sigurnog i obrazovanog umjetnika. Stoga izne-nađuje također umjetnički vrsno oblikovan, ali jezično posve iskvareni tekst natpisa.

Pažnju zaokuplja i pečatnjak varaždinskog kolarskog ceha iz 1820. go-dine. Njemu su u polju urezani lavovi koji pridržavaju kotač, iznad njih je lemeš pluga, a uokolo natpis: SIGILLUM M ROTARIS WARASDINENSI 1820.

Za rizliku od ostalih pečatnjaka ovaj ima na sebi zabilježeno ime cehov-skog majstora u čije vrijeme upravljanja ovim udruženjem je pečatnjak i napravljen. Na vanjskom plaštu, između dvije ukrasne trake, urezan je nat-pis: Z. V. CZECH MESTER MARKO BESBIR. Malobrojni su pečatnjaci ove vrste, te je ovaj stoga imao posve određeno značenje za povijest varaždinskih cehova.

Iz vremena djelovanja varaždinskog mlinarskog ceha sačuvana su dva pečatnjaka. Na njima su urezani isti likovi i jednaki natpisi. Pretpostavljamo da je jedan iz prve polovice, a drugi iz sredine 19. stoljeća. Na starijem, ma-njem pečatnjaku, u polju je štit na kojem je mlinski kotač, iznad je sveti Nikola, a uokolo, između dvije trake, natpis: S * CEHAE * MOLITORVM * MAG * CIV.

Iz samog natpisa ne bi se moglo odgonetnuti da pečatnjak pripada udru-ženju koje je djelovalo u Varaždinu jer u tekstu nema uobičajenog spomi-njanja njegova imena. Ipak, pripadnost Varaždinu lako se prepoznaje po liku Nikole, sveca zaštitnika ceha, a ujedno i oduvijek patronu samoga grada Varaždina.

Uspoređujući ova dva pečatnjaka uočavamo da je stariji, iako i on ve-oma jednostavno oblikovan, izrađen rukom vještijeg majstora. Pločica prvog izrađena je u plitkom, a drugog u visokom reljefu.

Dok su svi do sada opisani pečatnjaci imali natpise na latinskom, ili na njemačkom jeziku, ponekad i ne posve točno napisane, pečatnjak ceha tkalaca u Varaždinu ima natpis na hrvatskom jeziku. U pečatnom polju je štit koji pridržava anđeo, a u štitu su tri tkalačka čunjka. Uokolo je natpis: PEČAT CEHA TKALEČKOG U VARAŠDINU.

Anđeo koji drži štit još uvijek je zadržani simbol slobodnog i kraljevskog grada Varaždina koji se od 1464. godine uzastopno pojavljuje na različitim prikazima gradskog grba kroz stoljeća.

U posebnu, veoma zanimljivu grupu spada pečatnjak varaždinskog zidarskog majstora Antuna Pusta. U polju ima prikaz zidarskog alata, čekića, pljeske i zidarskog šestara okruženih vijencem, a iznad su inicijali njegova imena: A. i P.

Kao i drugi pečatnjaci ove vrste i ovaj ima na osmerostranoj dršci probijen otvor kroz koji se provlačila karičica spojena o pojas. Takve su pečatnjake majstori obrtnici nosili stalno sa sobom ovjeravajući svojim osobnim pečatom, na kojemu su bili inicijali njihova imena, različite ugovore i druge dokumente vezane za vršenje njihova obrta.

Zbirka varaždinskog muzeja ima pet pečatnjaka tog tipa. Pripadali su još do sada neidentificiranom tesaru, mlinaru, čizmaru i mesaru s blanjom, kutomjerom i šestarom, mlinskim kolom, čizmicom, te volovskom glavom i mesarskim alatom kao simbolima njihovog zanata. Svi su malih dimenzija s otvorima za vješanje, pogodni za nošenje i čestu upotrebu. Pečatnjak nepoznatog mesara izrađen je od srebra, što opet potvrđuje dobre prihode i društveni ugled koji su varaždinski mesari još od srednjeg vijeka uživali u gradu.

Među rijetkim primjercima u nas je i pečatnjak varaždinske gimnazije iz 1778. godine. U pečatnom polju je štit u kojem su dvije žene sučelice, jedna s kopljem, a druga s globusom u rukama. Pod štitom je godina 1778, a uokolo, između dviju traka, natpis: SIGILLUM * GYMNASII * VARASDI-NENSIS.

Ovaj pečatnjak svjedoči o značenju varaždinske gimnazije kao izuzetno značajne obrazovne institucije u gradu, utjecajne u obrazovnim poslovima i na širokom prostoru cijele sjeverne Hrvatske. Na njemu su urezani simboli Muza znanosti u likovima dviju žena koje si pružaju ruke.

Ne znamo kakvog je izgleda bio i da li je od svoga početka imala pečat varaždinska gimnazija osnovana još 1636. godine. Ovaj, nastao u stočetrdeset drugoj godini postojanja škole izrađen je u Zagrebu, o čemu svjedoči ime majstora urezano na vanjskom plaštu pečatnjaka: DORNIG * AGRAM. Slično pečatnjacima varaždinskih obrtnika i on ima otvor za vješanje o karičicu, iako njegova težina i značenje koje je on imao u poslovima gimnazije ne govore u prilog tome da ga je dekan škole nosio stalno uza se.

Ističe se preciznost njegove izvedbe. Rezan je rukom vještog umjetnika, posebno u prikazu dviju žena u središtu pečatnog polja, naročito u oblikovanju draperije njihove odjeće i njihovih lica.

Pečatnjak nekadašnje građanske čete⁶ u Varaždinu ima u pečatnom polju samo tekst: KÖ: SANCTIONIRT BÜRGER GRENADIR UNTERSTÜTZUNGS CASSA IN WARASDIN. Njime su se pečatile isprave ove važne varaždinske ustanove koja je od 1797. godine postojala u gradu i okupljala obično preko dvijestotina i pedeset građana u cilju obrane grada. Unutar ove institucije postojala je zajednička kasa u koju su članovi ulagali novac za

6. Rudolf Horvat, Povijest grada Varaždina, originalni rukopis u Gradskom muzeju Varaždin

potporu onih kojima je trebala određena materijalna pomoć. Ovim pečatnjakom ovjeravani su dokumenti koji su regulirali davanje takve potpore.

Među pečatnjacima s monogramom vlasnika najznačajniji je onaj koji je u svojim poslovima koristio Ivan Kukuljević Sakcinski. Izrađen je sredinom 19. stoljeća. Na četvrtastoj pločici zaobljenih uglova urezana su početna slova njegova imena: I. K. S. Plašt pločice ukrašen je užljebinama, a drvena profilirana ručka ima u donjem dijelu metalni prsten u formi tordiranog užeta. U zbirci je još jedan Kukuljevićev osobni pečatnjak s koštanom drškom kojem je u polju štit s kosom gredom, dvije ptice i šesterokračnom zvijezdom.

Posebno zanimljiv je senioratski pečatnjak feudalne obitelji Erdödy. Veličinom je odmah poslije Velikog pečatnjaka grada Varaždina, a vjerojatno i po svojoj vrijednosti. U njegovom je polju grb obitelji Erdödy, a oko njega pisani natpis: SIGILLUM : DOMINALE : HAEREDITARII : SENIORATUS : ARCIS : CIVITATISQUE : VARASDINENSIS : CAPETANEATUS.

Ova plemićka obitelj držala je u svom vlasništvu varaždinsku tvrđavu kao nasljedno dobro od 1607. godine kada je to pravo ostvario grof Tomo Erdödy oženivši već prije kćer Ivana Ungnada, ranijeg vlasnika utvrde. Povlasticom kralja Rudolfa Erdödy je također dobio čast župana varaždinske županije i kapetana slobodnog i kraljevskog grada Varaždina s pravom nasljedstva.⁷ Od tada članovi obitelji Erdödy obnašaju te časti sve do 19. stoljeća. Ovim pečatnjakom potvrđivali su to svoje pravo kapetana grada.

Neidentificirani pečatnjak sa štitom u kojem je raskoljeni dvoglavi orao i kruna s nakitom i plaštom izuzetan je primjerak muzejske zbirke zato jer je u potpunosti izrađen od brušenog stakla. Minucioznost izvedbe samog grba pokazuje vještinu majstora brusača koji do tančina poznaje materiju u kojoj radi. Drška je višestrana, zaobljenog brušenog vrha.

Zbirka pečatnjaka Gradskog muzeja Varaždin mala je brojem eksponata, ali vrijedna zbog nekoliko primjeraka koji su imali izuzetno značenje u prošlosti grada. Mnogi su do sada ostali neidentificirani i nisu nam poznata imena njihovih vlasnika i korisnika. Vjerujemo da će buduća istraživanja donijeti na svjetlo nove spoznaje i u potpunosti vrednovati ovu malu, ali značajnu grupu muzejskih predmeta.

EINE PETSCHAFTSSAMMLUNG DES MUSEUMS DER STADT VARAŽDIN

ZUSAMMENFASSUNG

In der Petschaftssammlung des Varaždiner Museums befinden sich 53 Gegenstände, die zwischen der zweiten Hälfte des 15. und der ersten Hälfte des 20. Jhd. entstanden sind. Sie sind aus Silber, Bronze, Messing, Blei, Eisen und Glas ausgearbeitet. Es sind die Petschaften der Stadt Varaždin, der Bruderschaft des Körpers Christi, des Varaždiner Gymnasiums, der Varaždiner Zünfte und Handelsvereine, der Militär — und Zivilbehörden, der kirchlichen Würdenträger, feudaler Familien und privater Persönlichkeiten.

7. Ibidem

Das kostbarste ist das Silberpetschaft der Stadt Varaždin aus der zweiten Hälfte des 15. Jhd. mit der Darstellung des städtischen Wappens auf dem Schild, der von einem Engel gehalten wird, und der Aufschrift: SIGILLUM MAIVS CIVITATIS WARASDIENSIS. Aus dem Jahre 1484 ist das Petschaft der Bruderschaft des Körpers Christi in Varaždin mit der Gestalt Christi, zwei Engeln und der Aufschrift: ORA PRO NOBIS. Von grossem Wert ist auch das Petschaft des Varaždiner Gymnasiums aus dem Jahre 1778 mit der Darstellung zweier Musen und der Aufschrift: SIGILLUM GYMNASII VARASDIENSIS.

Eine besondere Gruppe stellen die Petschaften der Varaždiner Zünfte und einzelner Varaždiner Handwerker dar. Sie haben symbolische Zeichen der Tätigkeit der Zünfte und Aufschriften in lateinischer und deutscher Sprache. Am ältesten sind die Petschaften der Schmiede — und Müllerzunft in Varaždin aus den Jahren 1619 und 1697.

Interessant ist auch die Petschaftsgruppe feudaler Familien, unter der bis jetzt viele noch nicht identifiziert sind, wie auch die Petschaften mit dem Monogram des Eigentümers. Hier ist besonders das Senioratspetschaft der Familie Erdödy aus dem 19. Jhd. erwähnenswert — mit dem Wappen der feudalen Familie, die eine der bedeutendsten in der Varaždiner Geschichte

T. I

1. Veliki pečatnjak grada Varaždina, druga polovica 15. stoljeća
1. Das grosse Stadtpetschaft von Varaždin, zweite Hälfte des 15. Jhd.
2. Pečatnjak bratovštine Tijela Kristovog u Varaždinu, 1484. god.
2. Das Petschaft der Bruderschaft des Körpers Christi in Varaždin, 1484
3. Pečatnjak kovačkog ceha u Varaždinu, 1619. god.
3. Das Petschaft der Schmiedezunft in Varaždin, 1619
4. Pečatnjak pekarskog ceha u Varaždinu, 1697. god.
4. Das Petschaft der Bäckerzunft in Varaždin, 1697

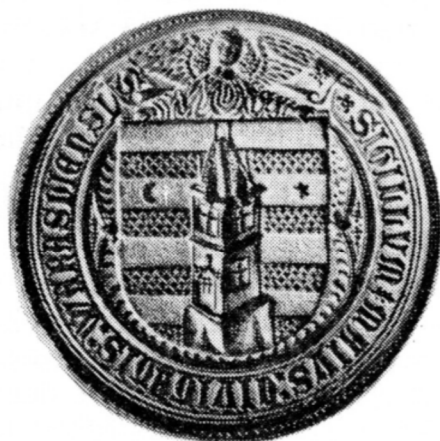
T. II

1. Pečatnjak bačvarskog ceha u Varaždinu, 1809. god.
1. Das Petschaft der Fassbinderzunft in Varaždin, 1809.
2. Pečatnjak kolarskog ceha u Varaždinu, 1820. god.
2. Das Petschaft der Wagnerzunft in Varaždin, 1820
3. Pečatnjak tkalačkog ceha u Varaždinu, sredina 19. stoljeća
3. Das Petschaft der Weberzunft in Varaždin, Mitte des 19. Jhd.
4. Pečatnjak zidarskog majstora Antuna Pusta, druga polovica 19. stoljeća
4. Das Petschaft des Maurermeisters Antun Pust, zweite »Hälfte des 19. Jhd.

T. III

1. Pečatnjak gimnazije u Varaždinu, 1778. godine
1. Das Petschaft des Varaždiner Gymnasium, 1778
2. Pečatnjak Ivana Kukuljevića Sakcinskog, sredina 19. stoljeća
2. Das Petschaft von Ivan Kukuljević Sakcinski, Mitte des 19. Jhd.
3. Senioratski pečatnjak obitelji Erdödy, druga polovica 19. stoljeća
3. Das Senioratspetschaft der Familie Erdödy, zweite »Hälfte des 19. Jhd.
4. Pečatnjak s monogramom neidentificiran, 19. stoljeće
4. Das unidentifizierte Petschaft mit Monogram, 19. Jhd.

T. I

1

2

3

4

T. II

1

2

3

4

T. III

1

2

3

4